

De Tweede Kamer
Bureau Wordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de heer prof. dr. R.A.H. Plasterk, informateur
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum
18 december 2023
Contactpersoon
Jan Visscher
Ons kenmerk

Bijlage(n)
-
Telefoon
06-13203391
Uw kenmerk

Onderwerp
Jeugdhulp

Geachte heer Plasterk en onderhandelende partijen,

Het zal u niet ontgaan zijn dat de jeugdsector kampt met grote uitdagingen. Er is sprake van een complexe samenloop van omstandigheden die er voor zorgt dat met name gezinnen en kinderen met de meest complexe problemen te vaak niet de zorg en ondersteuning krijgen die zij nodig hebben.

De Hervormingsagenda Jeugd waar wij, samen met rijk, gemeenten, beroepsverenigingen en cliëntorganisaties, onze handtekening onder hebben gezet, beoogt een aantal knelpunten in het jeugdzorgstelsel op te lossen. Wij onderschrijven de inhoudelijke ambities en richting van de Hervormingsagenda Jeugd volledig, maar plaatsen daarbij twee grote kanttekeningen.

Integrale benadering op alle maatschappelijke vraagstukken

Allereerst hangt de problematiek van gezinnen en kinderen sterk samen met grote maatschappelijke vraagstukken die ontwrichtend uitpakken voor deze gezinnen. Het nieuwe regeerakkoord zal deze grote maatschappelijke vraagstukken aan moeten pakken om de instroom in de jeugdhulp (en jeugdbescherming) fors te verlagen. Het gaat daarbij onder andere om bestaanszekerheid, armoede, schulden, huisvesting, prestatiedruk, passend onderwijs, de fysieke leefomgeving, mentaal welzijn en hulp aan ouders met psychische of andere problemen. Zonder flankerend beleid is er sprake van 'dweilen met de kraan open' in het jeugddomein.

Het begin december 2023 verschenen rapport 'Kinderen uit de knel' van de Raad voor de Volksgezondheid & Samenleving geeft een indringend beeld van deze problematiek. Het rapport benadrukt dat overheid en samenleving meer oog moeten hebben voor belangen van kinderen in levensdomeinen van ouders. Wij onderschrijven dit rapport en de aanbevelingen in dit rapport van harte.

Knelpunten op andere beleidsterreinen brengen niet alleen ouders in de problemen, met de daaruit voortvloeiende problemen voor hun kinderen, maar vrijwel dezelfde knelpunten vormen ook een grote belemmering als kwetsbare jongeren 18 jaar worden en de jeugdzorg moeten verlaten. Voor jongeren in pleegzorg en gezinshuizen is het gemakkelijker geworden om deze zorg te verlengen tot hun 21^e jaar, maar voor andere jongeren in de jeugdzorg is er, door het vaak terughoudend en alleen kortdurend inzetten van verlengde jeugdhulp door gemeenten, nog steeds sprake van een harde knip op hun 18^e verjaardag (of snel daarna).

Jongeren hebben een stevige basis nodig op de vijf leefdomeinen die de 'Big 5' genoemd worden: support, wonen, school & werk, inkomen en welzijn. Naast een verruiming van de leeftijdsgrens in de Jeugdwet is meer aandacht voor de positie van jongeren op deze belangrijke leefdomeinen nodig. Ook de aansluiting van zorg en onderwijs (en kinderopvang) vraagt om een meer integrale benadering. Samen met de betrokken onderwijskoepels zullen we u hierover separaat een manifest toesturen.

Randvoorwaarden van de Hervormingsagenda Jeugd

Ten tweede hebben we grote zorgen over de randvoorwaarden bij de uitvoering van de plannen in de Hervormingsagenda Jeugd. Onze zorgen betreffen zowel de financiële randvoorwaarden als het tijdpad en de afdwingbaarheid.

De Commissie van Wijzen die uitspraak deed in het financiële conflict tussen rijk en gemeenten gaf een tijdpad met besparingsmogelijkheden die meegenomen konden worden in de Hervormingsagenda Jeugd. Deze commissie ging er daarbij vanuit dat deze Hervormingsagenda Jeugd op 1 januari 2022 gereed zou zijn en voortvarend uitgevoerd zou worden. In onze ogen had deze commissie meer oog voor mogelijke besparingen, dan voor de evenzeer noodzakelijke investeringen in de jeugdzorg. We maken ons zorgen over de haalbaarheid van een aantal specifieke besparingsvoorstellen van de Commissie van Wijzen.

Daar komt bij dat de Hervormingsagenda uiteindelijk pas in juni 2023 is vastgesteld, maar het bezuinigingstijdpad van de Commissie van Wijzen daar alleen incidenteel op is aangepast. In 2026 volgt een grote bezuinigingsklap, die veel sneller komt dan dat gezien het tijdpad van de maatregelen in de Hervormingsagenda Jeugd verantwoord is. De vorige coalitie stapelde boven op de besparingsreeks van de Commissie van Wijzen een extra structurele bezuiniging van 511 miljoen euro vanaf 2025. Deze bezuiniging van 511 miljoen euro hangt als een Zwaard van Damocles boven de jeugdzorg-hervormingen. We pleiten er voor deze 511 miljoen euro te schrappen en de bezuinigingsreeks van de Commissie van Wijzen te herijken, zowel inhoudelijk (zijn de voorgestelde besparingen realistisch?) als in tijd (de kost gaat voor de baat uit en de vertraging bij de totstandkoming van de Hervormingsagenda moet verwerkt worden).

Rijk en gemeenten hebben afgesproken dat een Commissie van Deskundigen advies uit gaat brengen over de financiële middelen voor de jeugdzorg. Als het vorige kabinet niet gevallen was, dan was dit advies van de Commissie van Deskundigen precies op tijd uitgekomen om mee te nemen in de volgende kabinetsformatie. Nu er vervroegde verkiezingen zijn geweest, komt het advies van deze commissie midden in een kabinetsperiode. Het is van belang dat er financiële ruimte is om gedurende de komende kabinetsperiode financieel bij te sturen als dat nodig is.

Daarnaast is het van belang dat de afspraken uit de Hervormingsagenda Jeugd onverkort en zo snel mogelijk worden omgezet in wet- en regelgeving. De Hervormingsagenda Jeugd bevat compromissen. Na uitgebreid debat in onze achterbannen hebben wij ingestemd met deze compromissen. Het is voor ons onaanvaardbaar als de afspraken bij de omzetting in wet- en regelgeving verwateren of onvoldoende afdwingbaar blijken. Gezien de grote problemen die in de sector spelen, verdienen de voorstellen uit de Hervormingsagenda Jeugd vooral versnelling en aanscherping.

Tot slot

De jeugd heeft de toekomst. Kinderen en jongeren die onze hulp het hardst nodig hebben, vallen nu te vaak tussen wal en schip. Los van het feit dat dit schrijnend en zeer onwenselijk is, heeft het ook grote en langdurige gevolgen en leidt het tot hoge maatschappelijke kosten buiten de jeugdzorg. Van dakloosheid tot afhankelijkheid van een uitkering: jongeren uit de jeugdzorg zijn fors oververtegenwoordigd. Allereerst zijn er morele en juridische (Rechten van het Kind) redenen om te investeren in jeugdzorg, maar daarnaast pakt het op langere termijn voor de samenleving en de overheid ook financieel beter uit.

Wij zijn van harte bereid om deze brief nader toe te lichten en met u mee te denken over de jeugdzorgplannen van een nieuw kabinet.

Met vriendelijke groet,
Namens de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ)

Boris van der Ham, voorzitter